

פרק האישי מקדש

מתניתין:

מיבעיא [לא כל שכן]?! ולא היה לו לתנא לשנות, אלא: "האישי מקדש בשלוחו"?!?

אמר תירץ רב יוסף:

לכך נקט התנא "בו ובשלוחו", כדי להקדים את קדושי עצמו לקדושי שלוחו, ולהשמיענו: מצוה בו יותר מבשלוחו. (2)

ומביאה הגמרא מן האמוראים שהיו מקפידים על כך:

כי הא, וכאשר מצינו דרב ספרא — עצמו ולא על ידי בני ביתו — מחריף רישא [חורף ראשה של בהמה להסיר שערותיה] לכבוד שבת, כדי להכין את עצמו לקיום מצות סעודת שבת. (3)

וכן מצינו ברבא דמלח שיבוטא [מולח את

האישי מקדש את האשה בו, כלומר: יכול הוא לקדשה בעצמו וגם בשלוחו] או על ידי שליח.

וכן האשה מתקדשת בה [על ידי עצמה], ובשלוחה.

וכן האישי מקדש את בתו כשהיא נערה, (1) בו ובשלוחו.

גמרא:

שנינו במשנה: האישי מקדש בו ובשלוחו:

ומקשינן: למה לו לתנא לשנות "בו ובשלוחו", והרי השתא בשלוחו מקדש, בו

יביאו", שהיא מצוה להתעסק בהכנה לשבת. ודעתו בכיארור דברי הגמרא הוא, דהקדושין עצמן מצות עשה הם כמו שחיטה, שאם רוצה לאכול צריך לשחוט, ואם רוצה לישא אשה צריך לקדש, ראה שם; [ואף לפי שיטת הר"ן, כתב, שלגבי האשה מסתבר יותר לומר שהוא משום שהיא מצווה ב"לא תהו בראה לשבת יצרה", ראה שם].

ג. בפשוטו משמע, שאף באב המקדש את בתו אמרינן "מצוה בו יותר מבשלוחו", שהרי לשון המשנה הוא: "האב מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו"; אך ראה מחלוקת הפוסקים בזה, בב"ח סימן לו ד"ה כשם, ב"בית שמואל" שם סק"ו, וב"חלקת מחוקק" שם סק"ז.

ד. ראה ב"משנה ברורה" סימן רנ סק"ג, שכתב לפרש: דמצות כבוד שבת מוטל על כל

1. אין כוונת המשנה למעט את האב המקדש את בתו הקטנה, ונקט נערה, משום הטעם שיתבאר בגמרא.

2. א. "דכי עסיק גופו במצוות מקבל שכר טפ"י", רש"י.

ב. בר"ן [טז ב מדפי הרי"ף בראש העמוד] מבואר, שהמצוה היא: "פרו ורבו"; והוסיף לבאר: אף על גב שאשה אינה מצווה בפריה ורביה, ואם כן האיך אמרינן בהמשך הסוגיא: "מצוה בה יותר מבשלוחה"?! וביאר, דמכל מקום יש לה מצוה, מפני שהיא מסייעת לבעל לקיים מצותו; וראה מה שכתב על זה ב"חידושי אנשי שם".

ובספר "המקנה, העיר על זה, שהרי אין הדבר ברור שלא קיים עדיין מצות "פרו ורבו", ועוד, שאם כן אינו דומה למצות "והכינו את אשר